

DETERMINATIONS FOR THE TYPES OF AUGER AND AUGER HOLDERS USED IN THE BAGLAMA

Uğur GÖKTAŞ*¹
Doğukan DURSUN**

*Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü

**Öğr. Gör. Dr., İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Müzik Bölümü

Abstract

The auger and auger holder part, which allows you to tune the baglama, is made by traditional methods from past to present. On the other hand, there are also auger and auger holder varieties inspired by different instruments. In addition, it is seen that new original auger and auger holder varieties have been produced, which are made by adhering to the authentic appearance of the baglama and are intended to preserve the chord for a longer period of time. The research is aimed at conducting due diligence and has a descriptive feature. During the research process, digital and written sources were scanned and information about the subject was tried to be obtained. Then, the preferences of baglama makers and baglama performers regarding the types of auger and auger holders on the baglama were tried to be evaluated together with quantitative and qualitative findings by applying personal interview and survey techniques. As a result of the research, it was found that traditional baglama auger and auger holder varieties are used more widely than other types of auger and auger holders. It has been observed that guitar/mandolin auger and auger holder varieties are more complex, costly and heavy than traditional auger and auger holder varieties. It has been observed that the wire insertion/removal process in guitar/mandolin auger and auger holder varieties is more complicated than in other auger and auger holder varieties, but more precise tuning can be done. It has been concluded that there are new auger studies aimed at more precise tuning and long-term preservation of the baglama chord.

Keywords: Baglama, Baglama Auger, Baglama Auger Holder.

BAĞLAMADA KULLANILAN BURGU VE BURGULUK ÇEŞİTLERİNE YÖNELİK TESPİTLER

Özet

Bağlamada akort yapmayı sağlayan burgu ve burguluk kısımları geçmişten günümüze geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. Buna karşın farklı çalgılardan esinlenilerek yapılan burgu ve burguluk çeşitlerine de rastlanmaktadır. Ayrıca bağlamanın otantik görünümüne bağlı kalarak yapılan ve akordun daha uzun süreli korunmasının amaçlandığı yeni özgün burgu ve burguluk çeşitlerinin üretildiği görülmektedir. Araştırma durum tespiti yapmaya yönelik olup betimsel bir özelliğe sahiptir. Araştırma sürecinde dijital ve yazılı kaynaklar taranarak konuya yönelik bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra bağlama yapımcılarının ve icracılarının bağlamadaki burgu ve burguluk çeşitlerine yönelik tercihleri, kişisel görüşme ve anket tekniklerinin uygulanmasıyla nicel ve nitel bulgularla birlikte değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonuçlarından bazıları sıralanacak olursa; geleneksel bağlama burgu ve burguluk çeşitlerinin diğer burgu ve burguluk çeşitlerine göre daha yaygın bir şekilde kullanıldığı, gitar/mandolin burgu ve burguluk çeşitlerinin geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerine göre daha karmaşık, maliyetli ve ağır olduğu, gitar/mandolin burgu ve burguluk çeşitlerinde tel takma/sökme işleminin diğer burgu ve burguluk çeşitlerine göre daha karmaşık olduğu ancak daha hassas akort yapılabildiği, bağlama akordunun daha hassas ayarlanması ve uzun süreli korunmasına yönelik yeni burgu çalışmalarının olduğu akla ilk gelenlerden bazılarıdır.

Anahtar Kelimeler: Bağlama, Bağlama Burgusu, Bağlama Burguluğu.

1. GİRİŞ

Bağlama, Türk halk çalgıları arasında en yaygın çalgılardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bağlamaya yönelik yapılan araştırmalarda bağlamanın Orta Asya kökenli olabileceği çoğu araştırmacı tarafından savunulmaktadır. Demirsipahi'ye göre "bağlamanın kökeni kopuza dayanır. Kopuz Orta Asya'dan Çin'e, Kıpçaklara, oradan da Avrupa'ya yayılmış, Hunlulardan Bizans'a geçmiş, Oğuzlarla Anadolu'ya girmiş,

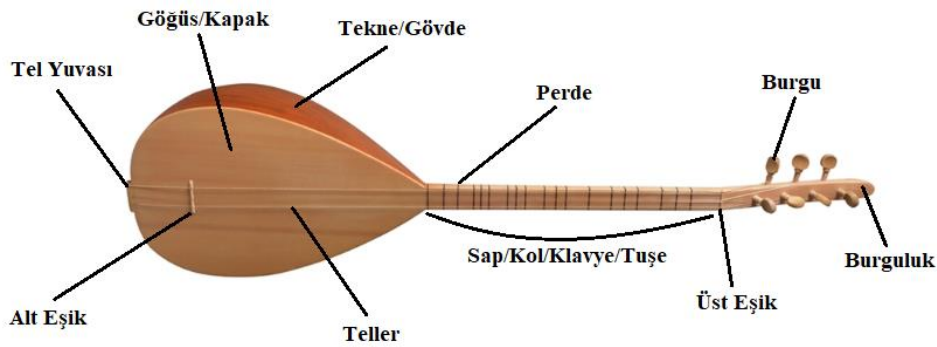
¹ Sorumlu Yazar E-mail: ugur.goktas@inonu.edu.tr / Doi: 10.22252/ijca.1135926

Selçuklularla da yerleşmiştir” (Demirsipahi, 1975, s.165). Memmedli’ye göre, “çok çeşitli enstrümanlarla beraber Türk dünyasında kullanımı en yaygın telli Türk halk çalgısı saz ve bağlamanın kökleri çok eskilere dayanır. Onları icra eden âşıkların ecdadı olan ozanlar Atilla döneminden (5.yy.) ve Atilla sarayından başlamış 15. Yüzyıla kadar kopuzlarıyla saraylarda, aynı zamanda il il dolaşarak tarihi olaylardan kahramanlıktan söylemiş, onları yaşatmış, kutsallaştırmışlardır (Memmedli, 2009: 416). Bağlamanın geçmişten günümüze taşınmasında ozanların ve âşıkların büyük bir paya sahip olduğu düşünülmektedir. Ozanların ve âşıkların sözlerini desteklemek amacıyla eşlik saz olarak kopuzu ve akabinde bağlamayı benimsemesi bu sazın önem kazanmasında etkili olduğu söylenebilir. Özarslan’a göre, “ezgi üretmek için ozanlar-âşıklar arasında kullanılan “kopuz” “saz” veya “âşık sazı” denen çalgının eski tarihi devirlerden günümüze kadar gelmiş son hali bağlamadır. “Başka bir ifade ile âşıklık geleneğinin yegâne çalgısı bağlama ve bağlamanın türevleridir. Âşık çalgısı, gelenek içinde saz olarak adlandırılmaktadır” (Özarslan, 2001: 167).

Bağlamanın bilinen halinin Anadolu’da şekillenmeye başladığı bilinmektedir. Parlak’a göre, “kopuz ve onun devamı olan bağlama enstrümanı, en önemli değişim ve gelişimini Anadolu’da sağlamıştır. Asya müzik kültürünün köklü bir uzantısı olarak Anadolu’ya taşınan kopuz, çeşitli medeniyetlerin beşiği olan Anadolu topraklarının zengin kültürü içinde yoğrulmuş, zamanla çok gelişmiş bir yapıya ulaşmıştır” (Parlak, 2000:62). Haşhaş’a göre, “bağlama ve bağlama ailesindeki sazların, çok büyük kültürel ve icrasal çeşitlilikleri bünyelerinde barındırmalarına rağmen, bugünkü fiziksel şekilleri itibari ile ortalama yetmiş ile yüz yıllık geçmişleri olan sazlar olduğu saptanmıştır. Daha açık bir ifadeyle, günümüzde kullanılan standart boyutlardaki bağlama ve bağlama ailesindeki sazların tarihinin, cumhuriyet dönemiyle başladığı düşünülmektedir” (Haşhaş, 2013: 6). 20. yüzyıl başlarına gelindiğinde Türk halk müziğine yönelik yapılan çalışmalar, bağlamanın daha da gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Parlak’a göre, “Cumhuriyetten sonra, sazın (bağlamanın) yavaş yavaş şehirlere taşınması ve başta TRT olmak üzere, çeşitli kurumların bünyesinde oluşturulan topluluklarda Anadolu halk müziğinin icra edilmeye başlanması sonucunda gelişen ihtiyaçla, saz boyları standartlaştırılmış ve grup teşkil edecek şekilde bir bağlama ailesi oluşturma yönüne gidilmiştir” (Parlak, 2000, s.61). Mevcut durumda bağlamanın birçok çeşidi ile karşılaşmaktadır. Haşhaş, İmik ve Aydoğdu’ya göre (2015), “Orta Asya’daki kopuzun çeşitli değişikliklere uğratılarak günümüze kadar süregelen bir şekli olarak tanımlanan bağlama, kişisel tercihlerle şekillenerek farklı boyutlarda ve her biri farklı bir icra karakterinde olan büyük bir çalgı ailesi şeklinde ortaya çıkmıştır” (s.170). Açın bu çalgıları; meydan sazı, divan sazı, çöğür, bağlama, bozuk, âşık sazı, tanbura, cura bağlama, iki telli, bulgari, ırızva, karadüzen ve cura olarak belirlemiştir” (Açın, 1994, s.90-93).

2. BAĞLAMANIN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

Bağlama enstrümanı fiziksel yapı olarak, tekne (ses haznesi, gövde), göğüs (kapak), tuşe (klavye, sap), perdeler (ses ayraçları), burgular, burguluk, köprüler (eşikler) ve tel yuvası olmak üzere toplam sekiz parçanın birleşiminden oluşmaktadır (İmik, Haşhaş, 2014, s.61).

Resim 1. Bağlamanın Bölümleri

Tekne (Gövde, Ses Haznesi): Bağlamanın teknesi yani gövde kısmı oyma ve yaprak olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Oyma gövdeli bağlamalarda; dut, gürgen, kestane, ceviz, erik ve karaağaç gibi sert ağaçlardan oyularak yapılır. En makbulü ise dut ağacıdır. Yaprak bağlamalarda ise çeşitli ağaçlardan oluşturulan parçaların birleştirilerek tekne oluşturulması sonucu yapılmaktadır (Ekici, 2012, s.46).

Göğüs (Kapak): Teknenin üzerini kapatan ve alt köprünün (alt eşik) üzerinde bulunduğu kısımdır (Haşhaş, 2013, s.15).

Tuşe (Klavye, Sap, Kol): Parmak baskılarının gerçekleştirildiği ve perdelerin de üzerinde bulunduğu kısımdır. Teknenin oranlarına göre boyutları belirlenir (Haşhaş, 2013, s.15).

Perde (Ses Ayraçları): Bağlamanın tuşesi üzerine genellikle dörtlü sarmal bir halde bağlanan perdeler, tuşe üzerinde seslerin yerini belirleme görevini üstlenirler (Haşhaş, 2013, s.16).

Burgular: Burguluk kısmında bulunan burgular, bağlamanın akort yapılan bölümleri olmakla beraber, tel yuvası ile birlikte telleri göğüs (kapak) ve tuşe arasında sabitleyen bölümdür (Haşhaş, 2013:16). Burgular genelde pelesenk, abanoz, ceviz, akgürgen, gül gibi sert ve orta sert ağaçlardan torna makinesinde istenilen formda yapılır. Sapa giren kısmı konik olacağı için istenilen formdan kastedilen, burgunun tutulacak yeridir. Bu kısım tornadan başka, ege ve balon zımpara makinesiyle de şekillendirilebilir. Günümüzde çok değişik ağaçlardan yapılmış hazır burgular piyasada bulunmaktadır. Bu burgular kullanılacağı zaman, burguluklara alıştırılması gerekir (MEB, 2011, s.31).

Burguluk: Burguların, delikler vasıtasıyla içine yerleştirildiği bölümdür. Tuşeye, standart olmamakla birlikte 20 veya 35 derecelik bir açıyla yerleştirilir (Haşhaş, 2013, s.16).

Köprüler (Eşikler): Bağlamada alt eşik ve üst eşik olmak üzere iki adet bulunmaktadır. Alt eşik ve üst eşik, telleri belirli açılarla göğüs (kapak) ve tuşeden ayırarak, tellerin tınlamasını sağlayan bölümlerdir. Köprülerin standart bir ölçüsü bulunmamakla beraber ortalama; alt köprü 3 veya 5 mm arasında, üst köprü ise 2 veya 3 mm arasındadır (Haşhaş, 2013, s.16).

Tel Yuvası: Teknenin en uç kısmında bulunan tel yuvası; üzerinde bulunan deliklerin içinden tellerin geçirilmesiyle, tellerin bağlama üzerinde sabit kalmalarını sağlayan bölümdür (Haşhaş, 2013, s.16).

Teller: Bağlamada çoğunlukla kullanılan ve artık neredeyse standartlaşan tel sayısı 7'dir. Tabii kullanılan bu tel sayısı bağlama enstrümanının farklı türlerinde değişebilmektedir. Çoğunlukla kullanılan 7 telli bağlamalarda teller alt telde 3, orta telde 2 ve üst telde 2 olarak gruplanmaktadır. Eskiden at kılı ve bağırıktan yapılan teller artık kullanılmamaktadır. Günümüzde alt tel grubunun ilk iki sırası çelik ve üçüncü sırası ipek veya krom sarımlı bam teli, orta tel grubunun birinci ve ikinci sırası çelik, üst tel grubunun birinci sırası çelik ve ikinci sırası yine bam teli tercih edilmektedir (Ö. Uysal, kişisel iletişim, Şubat 5, 2015'ten aktaran Kurubaş, 2015, s.34).

3. BAĞLAMADA BURGU VE BURGULUK ÇEŞİTLERİ

Geçmişten günümüze otantik bağlamada görülen geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerine alternatif olarak günümüzde birçok burgu ve burguluk çeşidine rastlanmaktadır. Bu burgu ve burguluk çeşitlerinin ortaya çıkmasında birçok faktörün etkili olduğu söylenebilir. Teknolojinin gelişmesi ve beraberinde medya araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte hızla artan etkileşimlerin bağlama üzerinde oldukça etkili olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim bağlamada kullanılan mevcut burgu ve burguluk çeşitleri incelendiğinde bunların bir kısmının gitar ve mandolin gibi farklı çalgılardan esinlenilerek bağlamaya uyarlandığı, bir kısmının da teknolojinin olanaklarından faydalanılarak özgün tasarımlarla geliştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Geleneksel ve özgün bir şekilde üretilen burgu ve burguluk çeşitlerinde burguların burguluklara takılması ve tellerin burgulara bağlanması birbiriyle benzerlik gösterirken farklı çalgılardan esinlenilerek bağlamaya uyarlanan burgu ve burguluk çeşitlerinde farklı sistemlerin uygulandığı görülmektedir.

3.1. Geleneksel Burgu ve Burguluk

Yapısal özellikleri bakımından geleneksel burgu ve burguluk çeşitleri incelendiğinde bu kısımların genellikle ağaçtan yapıldığı görülmektedir. Ulusal ölçekte burgu boyutları ve burguların takıldığı deliklerin ölçüsünün standart olmaması dikkat çekmektedir. Burguluk üzerine açılan delikler bağlamayı yapan ustanın kullanmış olduğu ölçülendirmeye göre değişiklik göstermektedir. Dolayısıyla mevcut geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinin kullanılan ağaç malzeme, biçim ve ölçü bakımından birbiri arasında farklılık gösterdiğini söylemek mümkündür.

Resim 2. T Burgu

Resim 2'de akgürgen ağacından yapılmış en eski bağlama burgusu örneklerinden olan T burgu, şekil ve tel sarımı bakımından günümüzdeki bağlama burgusu örneklerinden farklılık göstermektedir. Bu farklılık şekil itibariyle incelendiğinde kendini açıkça göstermektedir. T burguda tel sarımı yeri mesafe olarak kısa olduğu için burgunun tepesinden tele düğüm atılarak tel sarılmaktadır.

Resim 3. T Burgunun Değişimi

Resim 3'te akgürgen ağacından yapılmış burgu incelendiğinde, T burgunun şekil bakımından değişmeye başladığı evre görülmektedir.

Resim 4. Akgürgen Burgu

Resim 4'te akgürgen ağacından yapılmış burgunun günümüzde yaygın olarak kullanılan modeli görülmektedir.

Resim 5. Boyalı Ceviz Burgu

Resim 5'te ceviz ağacından yapılmış burgunun günümüzde yaygın olarak kullanılan modeli görülmektedir.

Resim 6. Gül Burgu

Resim 6'da gül ağacından yapılmış burgunun günümüzde yaygın olarak kullanılan modeli görülmektedir.

Resim 7. Pelesenk Burgu

Resim 7'de pelesenk ağacından yapılmış burgunun günümüzde yaygın olarak kullanılan modeli görülmektedir.

Resim 8. Abanoz Burgu

Resim 8'de abanoz ağacından yapılmış burgunun günümüzde yaygın olarak kullanılan modeli görülmektedir.

3.2. Gitar/Mandolin Burgu ve Burguluk Varyantları

Bağlamada ağaçtan yapılan geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinden farklı olarak son zamanlarda gitar ve mandolinden esinlenilerek metalden burgu ve burguluk denemeleri yapılmaktadır. Gitar ve mandolinden esinlenilerek yapılan bu burgu ve burguluk çeşitlerinin biçimsel olarak geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinden farklı olduğu görülmektedir. Bağlamada yapılan bu tür uyarlamalar, akordun daha hassas ayarlanabilmesi ve daha uzun süreli korunabilmesi amacıyla gerçekleştirilmektedir. Gitar/mandolin burgu ve burguluk çeşitlerinin ağır olması ve tel takma-sökme işleminde diğer burgu ve burguluk çeşitlerine göre karmaşık bir yapıya sahip olması bu burgu ve burguluk çeşidinin kullanılabilirliğini etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Resim 9. Gitar/Mandolin Burgu ve Burguluk

Resim 9'da gitar ve mandolinden esinlenilerek bağlamaya uyarlanan burgu ve burguluk kısımları görülmektedir. Bu tür uyarlamalar sonucu bağlamanın otantik dokusunun bozulduğunu söylemek mümkündür.

Resim 10. Gitar Burgu ve Burguluk

Resim 10'da gitardan esinlenilerek bağlamaya uyarlanan bir başka burgu ve burguluk çeşidi görülmektedir. Bu tür uyarlamalar sonucu bağlamanın otantik dokusunun bozulduğunu söylemek mümkündür.

Resim 11. Gitar/Mandolin Burgular

Resim 11'de gitar/mandolin burgularının bağlamaya montajı yapılmamış hali görülmektedir.

3.3. Özgün Burgu Çeşitleri

Gitar ve mandolin gibi çalgılardan esinlenilerek bağlamaya uyarlanan burgu ve burguluk çeşitlerinin akort yapımında küçük frekansların ayarlanmasına ve yapılan akordun daha uzun süreli korunmasına olanak tanınması, bu burgu ve burguluk çeşitlerinin bağlamada tercih edilmesindeki en önemli nedenlerden bazılarıdır. Ancak gitar ve mandolinden uyarlanan bu mekanizmaların ağır ve tel takıp sökme işlemlerinde pratik olmaması aynı zamanda bağlamanın otantik dokusunu bozması gibi nedenler bağlamada yeni burgu tasarımlarının geliştirilmek istenmesinde etkili olmuştur. Geliştirilen özgün burgu çeşitleri incelendiğinde bu burguların özel tasarımlarla bir iç mekanizmaya sahip olduğu ve bağlamanın otantik burguluğu üzerinde konumlandırıldığı görülmektedir. Bu burgu çeşitlerinin içerisinde geliştirilen mekanizmalar sayesinde minimal frekanslarda akort yapılabilir. Bunun yanı sıra hafif ve kullanışlı yapıları itibarıyla son zamanlarda bu burgu çeşitlerinin yaygınlık kazandığı dikkat çekmektedir. Bu tür özgün tasarımların bağlamanın otantik görüntüsünü bozmadığı ve biçim olarak geleneksel burguya benzediğini söylemek mümkündür.

Resim 12. Vidalı Burgu örnekleri

Resim 12'de Dr makasının vidalı burgusu görülmektedir. Vidalı Dr burgunun ahşap burgu boyutlarında olup montajı kolay, akort bırakmasının ısıdan etkilenmesini önleyen, ahşap burgunun fiziksel özelliklerini taşıyan, plastik ve metal malzemeden olduğu için akort bırakmasını aza indiren burgu çeşididir.

Resim 13. Ukulele ve Bağlama Akort Burgusu örnekleri

Resim 13'te ukulele ve bağlama akort burgusu makasının vidalı burgusu görülmektedir. Schaller marka burgu metal malzeme üzerine kurulu burgunun ahşap burgu boyutlarında olup montajı kolay, akort bırakmasının ısıdan etkilenmesini önleyen, metal malzemeden olup başlık kısmı plastik olan, akort bırakmasını aza indiren burgu çeşididir.

Resim 14. Banjo Burgu

Resim 14'te görülen Banjo schaller markasının bir çalışması olan burgudur. Bağlamaya montajı ve akort yapılması son derece kolaydır. Küçük frekansları yakalayabilmede kolaylık sağlayan ve ısıdan fazla etkilenmeyen faydalı bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Resim 15. Schaller Banjo Burgu

Resim 15'te Banjo burgunun bağlamanın burguluğu üzerindeki montajlı hali görülmektedir.

Resim 16. Wittner Burgu

Resim 16'da Wittner hassas burgu görülmektedir. Ahşap burgu görünümünde fakat içerisinde mühendislik gerektiren bir çalışmanın ürünüdür. Burgunun montajı oldukça kolay yapılmaktadır. Küçük frekansları yakalama ve akort ayarının sağlıklı kalabilmesine yardımcı olan son teknoloji burgu denilebilir.

Resim 17. Wittner Burgunun Burguluk Üzerindeki Görünümü

Resim 18. Zeyman Burgu

Resim 18'de Zeyman burgu görülmektedir. Ahşap burgunun montajı gibi kolay takılıp sökülür. Plastik gövdeden dolayı hafif yapıya sahiptir. Bağlamanın akordunun uzun süre sağlıklı kalmasını sağlayan ısıdan az etkilenen ve akort yapımında küçük frekansların ayarlanmasına imkân tanıyan bir burgudur.

Resim 19. Zeyman Burguların Burguluk Üzerinde Görünümü

4. YÖNTEM

Bu çalışmada, nicel araştırma desenlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, günümüzde ya da geçmişte var olan bir durumu anlamayı ve olduğu gibi tasvir etmeyi hedefleyen araştırma modelleridir (Karasar, 1994, s. 77). Tarama modelleri sayesinde bireylerin bir durum ile ilgili sahip oldukları özellikler tespit edilebilmektedir (Gürbüz ve Şahin, 2018, s. 105). Kaynak taraması ve konuya yönelik durumun tespiti aşamasında betimsel bir yaklaşım sergilenirken, bağlamdaki burgu ve burguluk çeşitlerine yönelik görüşlerin tespitinde ise anket uygulaması tercih edilmiştir.

5. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sürecinde elde edilen bulgular ve bu bulgular ışığında geliştirilen yorumlar yer almaktadır.

Tablo 1: Bağlama yapımcıları ve icracılarının frekans dağılımı

	f	%
Bağlama Yapımcısı	10	20
Bağlama İcracısı	40	80
Total	50	100

Araştırmada bağlama burgu ve burguluk çeşitlerine yönelik bağlama yapımcılarının ve icracılarının görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda katılımcılara tam yapılandırılmış anket uygulanmış ve elde edilen veriler tablolarda sunulmuştur.

Tablo 2: Bağlamada tel takma/sökme ve akort yapma işlemlerinin pratik olmasını ne derece önemsiyorsunuz?

	ÖRNEKLEM	
	f	%
PEK ÇOK	23	46
ÇOK	17	34
ORTA	8	16
AZ	2	4
HİÇ	0	0
TOTAL	50	100

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların %80'ini oluşturan büyük bir çoğunluğunun bağlamada tel takma/sökme ve akort yapma işlemlerinin pratik olmasını önemsendiği görülmektedir. Bağlama burgu ve burguluk çeşitleri incelendiğinde tel takma ve sökme işleminin diğer çeşitlere göre daha pratik olduğu burgu ve burguluk çeşidinin geleneksel burgu ve burguluk olduğunu söylemek mümkündür. Bağlamanın otantik yapısına uygun bir şekilde tasarlanan özgün burgularda da tel takma ve sökme işleminin geleneksel burgudakine benzediği görülmektedir. Akort yapmada ise geleneksel burgu ve burguluk çeşidinin diğer burgu ve burguluk çeşitlerine göre hassas ayar yapmada daha az elverişli olduğu düşünülse de pratiklik anlamında ön plana çıktığı söylenebilir. Elde edilen veriler ışığında bağlamanın otantik yapısına uygun bir şekilde tasarlanan özgün burguların hem geleneksel burguya benzemesi hem de hassas akort yapabilme imkanını sağlaması bakımından bağlamada tel takma/sökme ve akort yapmada pratiklik anlamında diğer tüm burgu çeşitlerinden daha kullanışlı olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 3: Bağlamada akort yapma işleminin hassas olmasını ne derece önemsiyorsunuz?

	ÖRNEKLEM	
	f	%
PEK ÇOK	32	64
ÇOK	12	24
ORTA	6	12
AZ	0	0
HİÇ	0	0
TOTAL	50	100

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların %88'ini oluşturan büyük bir çoğunluğunun bağlamada akort yapma işleminin hassas olmasını önemsendiği görülmektedir. Bağlama burgu ve burguluk çeşitleri incelendiğinde gitar/mandolin burgu ve burguluk çeşitlerinin ve bağlamanın otantik yapısına uygun bir şekilde tasarlanan özgün burguların akort yapmada hassas ayarlamalara imkân tanıdığı söylemek mümkündür.

Tablo 4: Bağlamada kullanılan burgu ve burguluk çeşidinin hafif ve ergonomik olup olmasını ne derece önemsiyorsunuz?

	ÖRNEKLEM	
	f	%
PEK ÇOK	23	46
ÇOK	16	32
ORTA	9	18
AZ	2	4
HİÇ	0	0
TOTAL	50	100

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların %78'ini oluşturan büyük bir çoğunluğunun bağlamada kullanılan burgu ve burguluk çeşitlerinin hafif ve ergonomik olmasını önemsendiği görülmektedir. Bağlama burgu ve burguluk çeşitleri incelendiğinde diğer çeşitlere göre daha hafif ve ergonomik olan burgu ve burguluk çeşidinin herhangi bir mekanizmaya sahip olmaması ve sadece ağaçtan yapılması bakımından geleneksel burgu ve burguluk olduğunu söylemek mümkündür. Bunun yanı sıra bağlamanın otantik yapısına uygun bir şekilde tasarlanan özgün burguların metalden ziyade plastik malzemelerden üretilmesinin hafifliği oldukça etkilediği düşünülmektedir. Dolayısıyla yapı ve kullanılabilirlik bakımından geleneksel burguya benzeyen bu burgu çeşitlerinin hafif olmasının tercih edilme durumunu etkileyeceğini söylemek mümkündür.

Tablo 5: Bağlamada kullanılan burgu ve burguluk çeşidinin pahalı olup olmasını ne derece önemsiyorsunuz?

	ÖRNEKLEM	
	f	%
PEK ÇOK	38	76
ÇOK	11	22
ORTA	1	2
AZ	0	0
HİÇ	0	0
TOTAL	50	100

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların %98'ini oluşturan büyük bir çoğunluğunun bağlamada kullanılan burgu ve burguluk çeşitlerinin pahalı olup olmasını önemsemediği görülmektedir. Bağlama burgu ve burguluk çeşitleri incelendiğinde diğer çeşitlere göre daha ucuz maliyetli olan burgu ve burguluk çeşidinin geleneksel burgu ve burguluk olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 6: Bağlamada geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinin dışında diğer burgu ve burguluk çeşitlerinin kullanımını ne derece uygun buluyorsunuz?

	ÖRNEKLEM	
	f	%
PEK ÇOK	13	26
ÇOK	9	18
ORTA	15	30
AZ	9	18
HİÇ	4	8
TOTAL	50	100

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların %44'ünün çok ve pek çok yanıtını verdiği, %26'sının az ve hiç yanıtını verdiği, %30'unun ise çekimser kaldığı görülmektedir. Elde edilen veriler ışığında oranların birbirine yakın olmasına karşın çoğunluğun geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinin haricinde diğer burgu ve burguluk çeşitlerinin kullanımına olumlu baktığı söylenebilir. Buna bağlı olarak bağlamadaki burgu ve burguluk çeşitlerinin her birinin ayrı özelliğiyle ön plana çıkmasının bağlama icracıları ve yapımcıları tarafından önemsendiğini ve burgu ve burguluk çeşitlerinin farklı ihtiyaçlar doğrultusunda tercih edildiğini söylemek mümkündür.

Tablo 7: Bağlamada kullandığınız burgu ve burguluk çeşidi nedir?

	ÖRNEKLEM	
	f	%
Geleneksel Burgu ve Burguluk	39	78
Gitar/Mandolin Burgu ve Burguluk	8	16
Özgün Burgu Çeşitleri	3	6
TOTAL	50	100

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların %78'inin bağlamasında geleneksel burgu ve burguluk çeşidi, %16'sının bağlamasında gitar/mandolin burgu ve burguluk çeşidi ve %6'sının bağlamasında ise özgün burgu çeşidi olduğu görülmüştür. Elde edilen verilere göre bağlamada en çok tercih edilen burgu ve burguluk çeşidinin geleneksel burgu ve burguluk olduğu tespit edilmiştir. Katılımcılardan elde edilen yanıtlar incelendiğinde birçok kişinin geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerini kullanmasına rağmen bu burgu ve burgulukların beklentilerini tam olarak karşılamadığı görülmüştür. Anketteki yanıtlarda katılımcıların tercihleri arasında yer alan hassas akort yapabilme, akordu uzun süreli muhafaza edebilme koşullarının geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinin yeterince sağlayamadığını söylemek mümkündür. Ancak Tablo 5'teki yanıtlara göre katılımcıların çoğunun pahalılık durumunu önemsemediği göz önünde bulundurulduğunda geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinin yaygın olmasının bu koşula bağlı olduğu anlaşılmaktadır.

6. SONUÇ

- Geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinin ağaçtan yapıldığı,
- Geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinin ölçü ve şekil bakımından birbirinden farklı olduğu,
- Geleneksel burgu çeşitlerinde akgürgen, ceviz, gül, pelesenk ve abanoz ağacının tercih edildiği,
- Gitar/mandolin burgu ve burguluk çeşitlerinin bağlamanın otantik dokusunu bozduğu,
- Geliştirilen özgün burgu çeşitlerinin özel tasarımlarla bir iç mekanizmaya sahip olduğu ve bağlamanın otantik burguluğu üzerinde konumlandırıldığı,
- Geliştirilen özgün burgu çeşitlerinin bağlamanın otantik görüntüsünü bozmadığı ve biçim olarak geleneksel burgu çeşitlerine benzediği,
- Geliştirilen özgün burgu çeşitlerinin Banjo, Wittner ve Zeyman marka olduğu ve bununla birlikte gitar burgularının bağlama burguluğuna uyarlanmış modelleri bulunduğu,
- Bağlama yapımcıları ve icracılarının çoğunun bağlamada tel takma/sökme ve akort yapma işlemlerinin pratik olmasını önemsemediği,
- Geleneksel burgu/burguluk çeşitlerinin ve geliştirilen özgün burgu çeşitlerinin tel takma-sökme işleminde diğer burgu ve burguluk çeşitlerine göre daha pratik olduğu,
- Gitar/mandolin burgu ve burguluk çeşitlerinin ağır olduğu ve tel takma-sökme işleminde diğer burgu ve burguluk çeşitlerine göre karmaşık bir yapıya sahip olduğu,
- Bağlama yapımcıları ve icracılarının çoğunun bağlamada akort yapma işleminin hassas olmasını önemsemediği,
- Gitar/mandolin burgu ve burguluk çeşitlerinin hassas akort yapmaya imkân tanıdığı ve yapılan akordu uzun süre muhafaza ettiği,
- Geliştirilen özgün burgu çeşitlerinin içerisindeki özel mekanizmalar sayesinde minimal frekanslarda akort yapılabildiği,
- Bağlama yapımcıları ve icracılarının çoğunun bağlamada kullanılan burgu ve burguluk çeşitlerinin hafif ve ergonomik olmasını önemsemediği,
- Geliştirilen özgün burgu çeşitlerinin hafif ve kullanışlı olduğu,
- Bağlama yapımcıları ve icracılarının çoğunun bağlamada kullanılan burgu ve burguluk çeşitlerinin pahalı olup olmasını önemsemediği,

- Geleneksel bağlama burgu ve burguluk çeşitlerinin diğer burgu ve burguluk çeşitlerine göre daha ucuz olduğu,
- Bağlama yapımcıları ve icracılarının çoğunun geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinin haricinde diğer burgu ve burguluk çeşitlerinin kullanımına olumlu baktığı,
- Geleneksel bağlama burgu ve burguluk çeşitlerinin diğer burgu ve burguluklara nazaran daha yaygın bir şekilde kullanıldığı,
- Geleneksel bağlama burgu ve burguluk çeşitlerinin diğer burgu ve burguluklara nazaran daha yaygın bir şekilde kullanılması sebebinin ucuz olmasından kaynaklandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmamızın sonuçlarından yola çıkılarak şu öneriler verilebilir;

Yeni burgu ve burguluk çeşidi geliştirilirken,

- Burgu ve burguluk çeşitleri bağlamanın otantik görünümünü bozmamalı,
- Yeni geliştirilecek olan burgu ve burguluk çeşitlerinde geleneksel burgu ve burguluk çeşitlerinin pratik, hafif ve ucuz maliyetli olma özelliği göz önünde bulundurulmalı,
- Birbirinden farklı burgu ve burguluk çeşitlerinin öne çıkan özellikleri, aynı burgu ve burguluk çeşidi üzerinde düşünülerek ARGE çalışmaları yapılmalı,
- Özellikle burguluk kısmında açılan burgu yuvaları ve burgu çapları standart ölçülerde olmalı.

KAYNAKÇA

Açın, C. (1994). "Enstrüman Bilimi (Organoloji)" İstanbul: Yenidoğan Basımevi Ltd. Şti.

Creswell, J.W. (2017). Karma Yöntem Araştırmalarına Giriş. (Çev. M. Sözbilir). Ankara: Pegem Akademi.

Demirsipahi, C. (1975). *Türk halk oyunları (Vol. 2)*. Türkiye İş Bankası.

Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2018). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (5. ed.). Seçkin Yayıncılık

Ekici, S. (2012). "Bağlama Eğitimi Yöntem ve Teknikleri" Ankara: Yurtrenkleri Yayınevi.

Haşhaş, S. (2013). "Bağlama Eğitiminde Bağlama Tutuş, Mızrap (Tezene) Tutuş-Vuruş Yönlerinin Yeri ve Önemi Üzerine Bir İnceleme" (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı.

Haşhaş, S., İmik, Ü., Aydoğdu, C. (2015) Arguvan Örneğinde "Dede Sazi'nin Organolojisi ve İcra Özellikleri (Organology and Performance Characteristics Of "Dede Sazi" In Arguvan Case), Türkiye, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (1): 169-180.

İmik, Ü., Haşhaş, S. (2014). "Çalgı Kalitesinin Performans ve Başarıya Etkilerine Yönelik Görüşler "Bağlama Örneği". İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, (9), (s.59-68).

Karasar, N. (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemi (5th ed.). 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.

Kurubaş, B. (2015). "Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Yöresel Bağlama Tavrılarının Öğretimine Yönelik Değerlendirmeler" (Yüksek Lisans Tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Anabilim Dalı.

Memmedli, İ. (2009). "Türkiye ve Azerbaycan Müziğinde Bağlama ile Saz'ın Yeri ve Önemi" [Bildiri] Aynur Koçak (Ed.). Halk Müziğinde Çalgılar Uluslararası Sempozyum Bildirileri, 14-16 Aralık 2007, (s.416-420). İstanbul: Motif Vakfı Yayınları.

Özarlan, M. (2001). Erzurum Âşıklık Geleneği, Ankara: Akçağ Yayınları.

Parlak, E. (2000). Türkiye'de El ile (Şelpe) Bağlama Çalma Geleneği ve Çalgı Teknikleri. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.